

ประชากรและวิธีการศึกษา :

การวิจัยเรื่อง . ปรากฏการณ์การรับส่งเวรของพยาบาล : ศึกษากรณีหอผู้ป่วยอายุรกรรมชาย 2 โรงพยาบาลสงขลานครินทร์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปรากฏการณ์วิทยา (phenomenological method) ตามปรัชญาปรากฏการณ์วิทยาแบบเฮร์แมนนิติกซ์ (huanneutic phenomenology) เพื่อบรรยายและอธิบายปรากฏการณ์การรับส่งเวรของพยาบาลหอผู้ป่วยอายุรกรรมชาย 2 ตามสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของพยาบาลและผู้ช่วยพยาบาล ตามการรับรู้ของพยาบาลและผู้ช่วยพยาบาล

ประชากรที่ศึกษาคือ พยาบาลและผู้ช่วยพยาบาลที่ปฏิบัติงานที่หอผู้ป่วยอายุรกรรมชาย 2 โรงพยาบาลสงขลานครินทร์ จำนวน 10 ราย

ผู้ให้ข้อมูล เลือกจากประชากรพยาบาลและผู้ช่วยพยาบาลแบบเจาะจงตามกลุ่มประสบการณ์การทำงานที่หอผู้ป่วยอายุรกรรมชาย 2 ประกอบด้วย พยาบาล ประสบการณ์ 0-3 ปี 3 คน จากจำนวน 11 คน ประสบการณ์ 4-6 ปี 3 คน จากจำนวน 6 คน ประสบการณ์ 7 - 9 ปีมี 2 คน ไม่ได้เลือก เป็นผู้วิจัย 1 คน และมากกว่า 9 ปี ไม่ได้เลือกเนื่องจาก เป็นผู้วิจัย 2 คน ที่ปรึกษาวิจัย 1 คน ไปอบรมเฉพาะทางระยะสั้น 1 คนในระยะเวลาที่เริ่มเก็บข้อมูลวิจัย ผู้ช่วยพยาบาลประสบการณ์ 4-6 ปี 1 คน จากจำนวน 3 คน ประสบการณ์ 7-9 ปี (ไม่มีผู้ให้ข้อมูลช่วงอายุประสบการณ์นี้) และ ประสบการณ์ 9 ปีขึ้นไป 3 คน จาก 6 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 10 คน

คุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูลคือ

1. เป็นพยาบาลและผู้ช่วยพยาบาลที่ทำงาน ณ หอผู้ป่วยอายุรกรรมชาย 2
2. มีช่วงประสบการณ์การทำงาน ณ หอผู้ป่วยอายุรกรรมชาย 2 ระหว่าง 0-3 ปี , 4-6 ปี , 7-9 ปี และมากกว่า 9 ปีขึ้นไป

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์ โดยแบ่งคำถามเป็น 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูล

ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด โดยมีหัวข้อและคำถามหลักที่ใช้เป็น

แนวทางในการสัมภาษณ์ปรากฏการณ์การรับส่งเวชระเบียนของพยาบาล

2. เทปบันทึกเสียง 2 เครื่อง
3. อุปกรณ์บันทึกเทป เช่น แถบบันทึก แบตเตอรี่
4. สมุดบันทึก , ดินสอ และยางลบ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ขณะสัมภาษณ์ผู้วิจัย จะสรุปคำให้สัมภาษณ์ให้ผู้ให้ข้อมูลฟังเป็นช่วงๆ เพื่อเป็นการยืนยัน คำสัมภาษณ์และแก้ไขคำสัมภาษณ์ได้ และทำการบันทึกเสียงคำสัมภาษณ์ด้วยเทปบันทึกเสียง ด้วยเพื่อความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลที่ได้

แบบสัมภาษณ์ตรวจสอบความตรงของข้อมูล โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน

การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูลด้วยวาจา โดยชี้แจงเป็นรายบุคคลก่อนการสัมภาษณ์ โดยแจ้งวัตถุประสงค์การทำวิจัย การดำเนินการและสิทธิของผู้ร่วมวิจัยในการตอบรับหรือปฏิเสธการ เข้าร่วมวิจัยครั้งนี้และไม่มีผลต่อการปฏิบัติงาน ในระหว่างการวิจัยถ้าผู้ร่วมวิจัยไม่พอใจ สามารถบอกเลิกได้โดยไม่มีผลต่อการปฏิบัติงาน การนำเสนอข้อมูลของผู้วิจัยจะไม่มีเปิดเผยชื่อ - นามสกุลที่แท้จริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล (Collection of the Data)

1. ชั้นเตรียมการ

ผู้วิจัยได้ประสานงานกับหัวหน้าหอผู้ป่วยอายุรกรรมชาย 2 เพื่อแนะนำตัวและชี้แจง การดำเนินการ การศึกษาวิจัยของกลุ่มผู้วิจัย ให้นักลากรในหอผู้ป่วยอายุรกรรมชาย 2 ทุกระดับ ทราบในวันที่มีการประชุมบุคลากรของหอผู้ป่วยซึ่งจัดขึ้นเป็นประจำทุกเดือน โดยชี้แจงในเดือน มิถุนายน 2540 และจะสุ่มเก็บข้อมูลอย่างไม่เจาะจงในระยะเวลาตั้งแต่ กรกฎาคม 2540 เป็นต้น ไป จนกว่าจะได้ข้อมูลเพียงพอ

2. ชั้นดำเนินการ

2.1 การสร้างสัมพันธภาพ เนื่องจากกลุ่มผู้วิจัยทำการศึกษาที่หอผู้ป่วยอายุรกรรม ชาย 2 ซึ่งกลุ่มผู้วิจัยปฏิบัติงานอยู่ จึงมีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากรในหอผู้ป่วยเป็นอย่างดีอยู่แล้ว เมื่อกลุ่มผู้วิจัยชี้แจงการดำเนินการการศึกษาวิจัย ทุกคนยินดีให้ความร่วมมือในการดำเนินการ และเก็บข้อมูลดังกล่าว

2.2 ผู้วิจัยแจ้งวัตถุประสงค์ และขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์ การสังเกต สถานการณ์จริงของการรับส่งเวรและอธิบายขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมการพิทักษ์สิทธิ ของผู้ให้ข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้คือ

2.2.1 ผู้วิจัยและหัวหน้าหอผู้ป่วยอายุรกรรมชาย 2 ได้แนะนำตัวและชี้แจงการดำเนินการการศึกษาวิจัยให้บุคลากรในหอผู้ป่วยทุกระดับทราบด้วยวาจา พร้อมสอบถามความคิดเห็น ในวันที่มีการประชุมบุคลากรของหอผู้ป่วยซึ่งจัดขึ้นในเดือน มิถุนายน 2540 และทุกคนยินดีให้ความร่วมมือในการดำเนินการศึกษาวิจัยครั้งนี้

2.2.2 สอบถามความร่วมมือจากผู้ให้ข้อมูลที่จะสัมภาษณ์ที่ได้ทำการคัดเลือกไว้ อย่างเจาะจง ถ้าผู้ให้ข้อมูลไม่พร้อมที่จะให้ข้อมูล สามารถปฏิเสธหรือออกจากกรวิจัยได้ตลอดเวลา การเข้าร่วมวิจัยและการไม่เข้าร่วมวิจัย จะไม่มีผลกระทบหรือเกิดความเสียหายใดๆ ต่อผู้ให้ข้อมูลและบุคคลที่เกี่ยวข้อง และอธิบายให้ทราบว่าขณะสัมภาษณ์จะขอบันทึกเสียงด้วยเพื่อความสะดวกและความถูกต้องในการจดบันทึกข้อมูล เทปการบันทึกการสัมภาษณ์จะเก็บไว้เป็นความลับ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะนำเสนอโดยไม่ระบุชื่อจริง เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายต่อผู้ให้ข้อมูลหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง

2.2.3 แจ้งถึงระยะเวลาและสถานที่ในการสัมภาษณ์แต่ละครั้ง และสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ขึ้นกับความพร้อมของผู้ให้ข้อมูล

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บข้อมูลผู้วิจัยจะเป็นผู้เก็บข้อมูลเองโดยวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกอย่างไม่เป็นทางการเกี่ยวกับรูปแบบการรับส่งเวรของพยาบาลหอผู้ป่วยอายุรกรรมชาย 2 ตามการรับรู้ของพยาบาลและผู้ช่วยพยาบาล ปัจจัยอะไรที่เอื้อและเป็นอุปสรรคต่อการรับส่งเวรของพยาบาล และรูปแบบการส่งเวรของพยาบาลตามความคาดหวังของพยาบาลและผู้ช่วยพยาบาล ขณะทำการสัมภาษณ์จะจดบันทึกภาคสนามในประเด็นสำคัญและใช้วิธีการสังเกตร่วมด้วย

2.4 การตรวจสอบข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบข้อมูลที่ได้โดย

2.4.1 ตรวจสอบความตรงของข้อมูล โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและการสัมภาษณ์ที่ได้สรุปไว้ให้ผู้ให้ข้อมูลอ่านและตรวจสอบว่าตรงกับความคิดเห็นและความรู้สึกของผู้ให้ข้อมูลหรือไม่ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูลแต่ละราย

2.4.2 การตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) ด้านระเบียบวิธีการวิทยาการ (Methodological Triangulation) หรือเป็นการตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (Methods Triangulation) โดยการใช้เทคนิคการเก็บข้อมูลที่ได้จากการสังเกตมาตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เพื่อดูความเหมือนและความต่าง ถ้ามีความแตกต่างจะทำการสัมภาษณ์เพิ่มเติมและชี้ให้เห็นข้อแตกต่างนั้น และให้ผู้ให้ข้อมูลอธิบายเพื่อให้เข้าใจความแตกต่างนั้น

การวิเคราะห์ข้อมูล (Data analysis)

ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยดัดแปลงขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปรากฏการณ์วิทยาของโคไลซี ตามที่ Beck CT^๑ ได้กล่าวไว้ ร่วมกับการวิเคราะห์เนื้อหา (Data analysis) เนื่องจากข้อมูลจากการวิจัยเชิงคุณภาพมักจะเป็นในรูปของเนื้อความ คำพูด ข้อความ ปรากฏการณ์ เหตุการณ์ต่างๆ^{1๐} โดยวิธีการดังนี้คือ

1. อ่านข้อมูลที่ได้จากการบรรยายการสังเกต การถอดเทปข้อมูล และการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลให้เกิดความเข้าใจ จับประเด็น ใจความและความหมายของข้อมูลที่บันทึกนั้น
 2. นำข้อมูลที่เพิ่มขึ้นมาปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ขยายขอบเขตและทิศทางข้อมูล หรือปรากฏการณ์ที่มีอยู่ในตอนแรก
 3. แยกประเภทและจัดหมวดหมู่ข้อมูลอย่างเป็นระบบและชัดเจนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย
 4. สรุปแนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับการรับรู้ การแสดงออก ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการแสดงออกพฤติกรรมกรรมการรับส่งเวรของพยาบาลหอผู้ป่วยอายุรกรรมชาย 2
 5. นำแนวคิดที่ใช้แสดงถึงเหตุผลมาอธิบายความเชื่อและพฤติกรรมกรรมการรับส่งเวรของพยาบาลที่เกิดขึ้น
 6. หาความเชื่อมโยงหรือหาความหมายของแบบแผนพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในการรับส่งเวรของพยาบาลหอผู้ป่วยอายุรกรรมชาย 2
- ข้อมูลที่เป็นระยะเวลาจะใช้ค่าสถิติในการหาค่าเฉลี่ยมาสรุปและอธิบายอีกส่วนหนึ่งเพิ่มเติมให้ชัดเจนขึ้น